

**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul central)

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. N. Zelinski, 13
e-mail: jbotanica@justice.md; tel.: /+373 22/ 52-20-21
www.instante.justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28

Judecătoria Chișinău (sediul central), Vă expediază încheierea nr. 2i-12-2/22 din 29 ianuarie 2026 și sesizarea ce interesează soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor stabilite la art. 62 alin.(9) din Legea insolabilității nr.149 din 29 iunie 2012, ridicată la cererea depusă de lichidatorul "ENERGOIMPEX" S.R.L., Bostan Tatiana, în cauza intentată la cererea creditorului Serviciul Fiscal de Stat privind anularea hotărârii comitetului creditorilor debitorului "ENERGOIMPEX" S.R.L. în procedura falimentului, din 21 mai 2026, la chestiunea nr. 3 din ordinea de zi.

Anexă: Cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate pe 3 file;
Sesizarea Curții Constituționale cu anexe pe 11 file;
Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul central) nr. 2i-12-2/22 din 29 ianuarie 2026 pe 4 file.

Vicepreședinte interimar
al Judecătoriei Chișinău (sediul central)

Arhip Alexandru

Ex: Ținor Svetlana

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIUNEA ADMINISTRATORILOR AUTORIZAȚI DIN MOLDOVA
BOSTAN TATIANA
ADMINISTRATOR AUTORIZAT

MD 2048, mun. Chișinău, str. Tudor Strișcă 8/2, of. 121
Tel./fax: + 373 22 83 53 85, Tel.: + 373 69670027, Email: insoltatianabostan@gmail.com.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28
MD 2004, Republica Moldova

**SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituția RM

**Autorul sesizării: Lichidatorul SA „Energoimpex”
(în proces de insolabilitate)**

Administratorul Autorizat Bostan Tatiana

I. OBIECTUL SESIZĂRII

1. Controlul constituționalității textului / sintagmei: „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) a Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.
2. Declararea drept neconstituțional al textului / sintagmei: „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) a Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

II. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Pe rolul Judecătorei Chișinău, sediul Central (Botanica) se află în examinare cererea depusă de către creditorul Serviciul Fiscal de Stat privind anularea hotărârii comitetului creditorilor a debitorului SA „Energoimpex” din 21.05.2026, la chestiunea nr. 3 din ordinea de zi.

Conform art. 62 alin. (9) din Legea insolvenței: “(9) Orice creditor, reprezentantul debitorului sau administratorul insolvenței/lichidatorul poate contesta în instanța de insolvență hotărârea comitetului creditorilor în termen de 5 zile de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor.”

Respectiv, la soluționarea cererii din speță, instanța de insolvență urmează să aplice prevederile art. 62 alin. (9) a Legii insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, constituționalitatea căreia lichidatorul SA „Energoimpex” – dna. Bostan Tatiana le contestă prin prezenta sesizare, fiind în contradicție cu prevederile art. 20, art. 23, art. 26, art. 54 a Constituției Republicii Moldova, art. 1, art. 6, art. 13 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale

III. NORMA DE DREPT SUPUSĂ VERIFICĂRII CONSTITUȚIONALITĂȚII

Prezenta sesizare are drept obiect de examinare controlul constituționalității textului / sintagmei: „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) a Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, normele contestate ca neconstituționale fiind următoarele:

Articolul 62. Modul de funcționare a comitetului creditorilor și de adoptare a hotărârilor

(9) Orice creditor, reprezentantul debitorului sau administratorul insolvenței/lichidatorul poate contesta în instanța de insolvență hotărârea comitetului creditorilor în termen de 5 zile de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor.

IV. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Articolul 1. Obligația de a respecta drepturile omului.

Înaltele Părți contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în titlul I al prezentei convenții.

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil.

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori la securității naționale [...].

Articolul 13. Dreptul la un remediu efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

3. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă nr. 225/30-05-2003 sun următoarele:

Articolul 1. Raporturile reglementate de legislația procedurală civilă

Legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Articolul 2. Legislația procedurală civilă

(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

(2) În caz de coliziune între normele prezentului cod și prevederile Constituției Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituției, iar în caz de discordanță între normele prezentului cod și cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.

(3) Dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sânt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internațional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale.

(4) Legislația procedurală civilă stabilește modalitatea de judecare a cauzelor în acțiuni civile ce rezultă din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice și din alte raporturi juridice, a cauzelor cu procedură specială și cu procedură în ordonanță (simplificată), precum și a celor care apar în legătură cu executarea actelor instanțelor judecătorești și actelor altor autorități.

Articolul 4. Sarcinile procedurii civile

Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sânt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Articolul 5. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

(3) Renunțarea uneia dintre părți la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere, în condițiile legii, a unei convenții arbitrale.

Articolul 6. Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 22 Egalitatea în fața legii și a justiției

(1) Justiția în cauzele civile se desfășoară pe principiul egalității tuturor persoanelor, independent de cetățenie, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naștere, precum și al egalității tuturor organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică, subordonare, sediu și de alte circumstanțe.

(2) Privilegiile procesuale ale persoanelor care beneficiază de imunitatea răspunderii civile se stabilesc de prezentul cod și de alte legi, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 26 Contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile procedurale

(1) Procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

(2) Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

(3) Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

(4) Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

V. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Potrivit articolului 62 alin. (9) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, orice creditor, reprezentantul debitorului sau administratorul insolvenței/lichidatorul poate contesta hotărârea comitetului creditorilor în termen de cinci zile „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor”.

Critica de neconstituționalitate nu privește existența dreptului de a contesta hotărârile comitetului creditorilor și nici, în sine, durata de cinci zile stabilită pentru exercitarea acestui drept. Dreptul la un remediu judiciar împotriva unei hotărâri pretins ilegale reprezintă o componentă firească a accesului liber la justiție. Viciul constituțional rezidă în faptul că începutul termenului este legat exclusiv de un eveniment pur subiectiv

– momentul cunoașterii efective a procesului-verbal –, fără stabilirea unui reper obiectiv, verificabil și previzibil și fără instituirea unui termen maxim calculat de la adoptarea, depunerea, comunicarea sau publicarea hotărârii comitetului creditorilor.

Norma contestată spune cât timp are creditorul la dispoziție după ce afirmă că a cunoscut procesul-verbal, dar nu stabilește cât timp, în mod maximal, hotărârea comitetului creditorilor rămâne expusă contestării. Sub acest aspect, termenul de cinci zile este numai aparent determinat. Durata lui este certă, însă momentul de la care începe să curgă poate fi deplasat pe o perioadă nedeterminată, în funcție de conduita, diligența ori simpla afirmație a titularului contestației.

În consecință, trecerea unui an, a doi ani sau chiar a cinci ani de la adoptarea hotărârii comitetului creditorilor nu produce, prin ea însăși, consolidarea raportului juridic. Atât timp cât creditorul poate invoca faptul că a luat cunoștință abia ulterior de procesul-verbal, dreptul de contestare rămâne latent, iar toate celelalte persoane implicate în procedură sunt ținute într-o stare de incertitudine juridică potențial nelimitată. Din punct de vedere funcțional, norma nu instituie un veritabil termen de decădere, ci un drept potestativ procesual a cărui activare depinde de un fapt cognitiv aflat, în mare măsură, în sfera de control a persoanei care îl invocă. Or, un termen procedural nu poate îndeplini funcția constituțională de stabilizare a raporturilor juridice dacă momentul său inițial poate fi amânat prin pasivitatea celui care urmează să beneficieze de el.

Încălcarea principiului securității raporturilor juridice

Principiul securității raporturilor juridice decurge din exigențele statului de drept consacrate de articolul 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova. Acesta presupune nu numai claritatea formală a normei, ci și posibilitatea reală a persoanelor de a anticipa efectele juridice ale faptelor și actelor lor, precum și de a determina momentul în care o situație juridică devine stabilă și nu mai poate fi repusă discreționar în discuție.

Securitatea juridică nu se reduce la protecția autorității lucrului judecat. Desigur, hotărârea comitetului creditorilor nu este o hotărâre judecătorească și nu dobândește autoritate de lucru judecat în sens procesual. Totuși, principiul securității juridice impune ca legea să determine cu suficientă precizie intervalul în care hotărârea unui organ legal al creditorilor poate fi contestată. Stabilitatea actelor procedurale și a raporturilor juridice subsecvente reprezintă o condiție a bunei administrări a justiției chiar înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive.

Articolul 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova obligă statul să adopte norme accesibile, clare și previzibile. Previzibilitatea nu presupune certitudine matematică, însă impune ca norma să conțină suficiente criterii pentru ca destinatarii ei să-și poată adapta conduita și pentru ca aplicarea legii să nu depindă de aprecieri arbitrare. În Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 4 august 2020, §§. 51-56, adoptată chiar în materia Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, Curtea a reținut că lipsa limitelor temporale, a criteriilor și a condițiilor care să permită persoanei să cunoască durata unei măsuri contravine articolului 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și constituie o omisiune legislativă neconstituțională. Acest raționament este aplicabil, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză. Deși articolul 62 alin. (9) din Legea

50

insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 menționează formal un termen de cinci zile, el nu stabilește durata maximă în care hotărârea comitetului creditorilor poate fi contestată. Existența unui termen relativ, calculat de la un moment subiectiv nelimitat în timp, nu remediază absența unui termen obiectiv maximal.

În Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 1 octombrie 2013, §§ 82-85, Curtea Constituțională a subliniat că termenele procedurale urmăresc asigurarea bunei administrări a justiției, aceasta constituind un scop legitim într-o societate democratică. În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că regulile privind formele și termenele de exercitare a căilor de atac servesc atât bunei administrări a justiției, cât și securității juridice, justițiabilii fiind îndreptățiți să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate în mod coerent și previzibil (Pérez de Rada Cavanilles v. Spania, 28 octombrie 1998, § 45; Miragall Escolano și alții v. Spania, 25 ianuarie 2000, § 33).

Prin urmare, accesul liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituția Republicii Moldova și de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, nu impune existența unor drepturi de contestare nelimitate temporal. Dimpotrivă, dreptul la un proces echitabil presupune un echilibru între dreptul unei persoane de a sesiza instanța și dreptul celorlalți participanți de a nu fi menținuți sine die într-o stare de incertitudine juridică.

Caracterul imprecis și neverificabil al momentului „luării la cunoștință”

Sintagma contestată nu definește ce trebuie să se înțeleagă prin „a luat cunoștință”. Nu rezultă dacă termenul începe să curgă din momentul aflării despre existența ședinței, al aflării despre hotărârea adoptată, al primirii unei copii a procesului-verbal, al consultării acestuia la dosar ori numai al lecturării sale integrale.

Ambiguitatea este accentuată de faptul că obiectul cunoașterii nu este hotărârea contestată, ci procesul-verbal al ședinței. În interpretarea literală a articolului 62 alin. (9) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, un creditor ar putea cunoaște hotărârea, ar putea fi prezent la ședință sau chiar ar putea participa la deliberare, fără ca termenul să înceapă să curgă, atât timp cât acesta pretinde că nu a cunoscut ulterior conținutul procesului-verbal. O asemenea disociere între cunoașterea hotărârii și cunoașterea înscrisului care o conseninează este incompatibilă cu funcția unui termen procedural.

Totodată, articolul 62 alin. (9) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 nu stabilește modalitatea de probare a momentului cunoașterii și nici persoana căreia îi revine sarcina probei. Faptul psihologic al cunoașterii se află, prin natura sa, în sfera informațională exclusivă a contestatorului. Celelalte părți sunt astfel puse în situația de a demonstra un fapt negativ – că adversarul lor ar fi cunoscut procesul-verbal la o dată anterioară celei declarate. Această asimetrie probatorie afectează dreptul la apărare garantat de articolul 26 din Constituția Republicii Moldova, precum și principiul contradictorialității și al egalității părților consacrat de articolul 26 din Codul de procedură civilă nr. 225 din 30 mai 2003. Egalitatea armelor nu este efectivă atunci când admisibilitatea temporală a demersului unei părți depinde de un fapt intern cunoscut numai de aceasta, iar partea adversă trebuie să combată o afirmație pentru care, în mod obiectiv, nu poate dispune de probe echivalente.

Lipsa unor criterii legale permite și apariția unei jurisprudențe neuniforme: unele instanțe ar putea considera relevantă data primirii unei copii, altele data depunerii procesului-verbal la dosar, data consultării dosarului, data participării la ședință ori simpla recunoaștere a contestatorului. În acest mod, norma nu delimitează discreția judecătorului, ci transferă instanțelor sarcina de a crea elementele esențiale ale termenului procedural.

Contradicția dintre criteriul subiectiv și publicitatea procesului-verbal

Deficiența este cu atât mai evidentă cu cât procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor este depus la materialele dosarului de insolabilitate, iar participanții la proces au dreptul de a consulta dosarul, de a lua copii și de a urmări actele procedurale efectuate în cadrul acestuia.

Depunerea procesului-verbal la dosar nu trebuie confundată automat cu dovada cunoașterii sale efective de către fiecare creditor. Dreptul de acces la dosar nu poate fi transformat într-o obligație nerezonabilă de verificare zilnică a tuturor materialelor. Totuși, existența unei surse oficiale, centralizate și verificabile de informare obligă legislatorul să îi atribuie o anumită consecință juridică: comunicare, publicitate legală, prezumție relativă de cunoaștere sau, cel puțin, punct de plecare al unui termen maximal. Or, articolul 62 alin. (9) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 ignoră orice formă de publicitate obiectivă. Depunerea procesului-verbal la dosar, posibilitatea consultării acestuia, participarea creditorului la ședință sau cunoașterea hotărârii nu produc, potrivit textului literal, niciun efect asupra curgerii termenului dacă persoana susține că nu a luat cunoștință de procesul-verbal propriu-zis.

Statul nu poate organiza dosarul judiciar ca sursă oficială de informare și simultan, să trateze informația existentă în acel dosar ca fiind juridic inexistentă până la data aleasă sau declarată unilateral de un participant. O asemenea construcție lipsește publicitatea procedurală de finalitate și transferă integral riscul pasivității unui creditor asupra debitorului, lichidatorului și tuturor celorlalți creditori.

Principiul diligenței procesuale exclude posibilitatea ca o persoană să își conserve nelimitat un avantaj procesual prin propria inacțiune imputabilă. Creditorul care nu a fost informat din motive obiective trebuie să beneficieze de garanții efective, inclusiv de repunerea în termen, atunci când sunt întrunite condițiile legale. Însă creditorul care putea, cu o diligență rezonabilă, să cunoască hotărârea nu poate fi plasat într-o poziție mai favorabilă tocmai pentru că a rămas pasiv.

Incompatibilitatea cu principiul celerității procedurii de insolabilitate

Celeritatea nu constituie, în materia insolabilității, o simplă exigență administrativă. Ea reprezintă o garanție materială pentru conservarea valorii masei debitoare, satisfacerea cât mai eficientă a creanțelor și prevenirea multiplicării cheltuielilor procedurii. Timpul are, în această materie, o valoare economică directă.

Procedura de insolabilitate este o procedură colectivă și interdependentă. Hotărârile comitetului creditorilor constituie premise pentru adoptarea și executarea unor acte ulterioare ale administratorului insolabilității sau lichidatorului. Pe baza lor pot fi asumate cheltuieli, încheiate acte juridice, valorificate bunuri ori stabilite modalități de

continuare a procedurii. Repunerea lor în discuție după perioade îndelungate produce un efect de instabilitate în lanț asupra actelor subsecvente.

Alegerea de către legislator a unui termen de numai cinci zile demonstrează că acesta a considerat contestarea hotărârilor comitetului creditorilor o procedură urgentă. Există însă o contradicție internă evidentă între durata extrem de scurtă a termenului și caracterul potențial nelimitat al momentului de la care acesta începe să curgă. Ceea ce legislatorul comprimă la cinci zile după cunoaștere este extins *sine die* înaintea cunoașterii. Astfel, norma sacrifică tocmai scopul pentru care a fost instituit termenul. Un termen procedural scurt, dar cu un *dies a quo* aflat exclusiv sub controlul titularului, nu asigură celeritatea, ci doar creează aparența acesteia.

În plus, articolul 4 din Codul de procedură civilă nr. 225 din 30 mai 2003 impune judecarea cauzelor într-un termen rezonabil, iar articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează examinarea într-un termen rezonabil. Aceste exigențe nu privesc numai durata activității instanței, ci și calitatea regulilor procedurale care trebuie să împiedice redeschiderea tardivă și imprevizibilă a etapelor deja parcurse.

Analogia cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 4 august 2020 este deosebit de pertinentă. Curtea a constatat, în cadrul aceleiași Legi a insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, că o măsură menținută pe durata întregului proces de insolvență, fără limită temporală maximă și fără criterii care să permită persoanei să îi determine durata, încalcă previzibilitatea și constituie o omisiune legislativă contrară Constituției. Nu identitatea măsurilor este relevantă, ci identitatea viciului normativ: lipsa unei limite exterioare obiective.

Lipsa proporționalității

Protejarea creditorului care, fără culpă, nu a cunoscut hotărârea comitetului creditorilor constituie un scop legitim. Accesul la instanță nu poate deveni iluzoriu prin curgerea unui termen înainte ca persoana să dispună de o posibilitate rezonabilă de a cunoaște actul contestabil.

Totuși, legitimitatea scopului nu justifică mijlocul ales. Legislatorul trebuia să realizeze o conciliere între dreptul creditorului diligent de a formula o contestație și dreptul celorlalți participanți la stabilitatea actelor procedurale. Norma contestată absolutizează primul interes și transferă integral asupra celorlalți participanți riscul lipsei de informare ori al pasivității creditorului.

Măsura nu satisface testul necesității prevăzut de articolul 54 din Constituția Republicii Moldova, deoarece existau mijloace mai puțin prejudiciabile pentru securitatea juridică: comunicarea procesului-verbal printr-un mijloc verificabil; publicarea într-un registru oficial; curgerea termenului de la depunerea la dosar, însoțită de o informare corespunzătoare; instituirea unei prezumții relative de cunoaștere; stabilirea unui termen subiectiv de cinci zile, însă nu mai târziu de un termen maximal calculat de la un eveniment obiectiv; precum și repunerea în termen pentru persoana care demonstrează existența unui impediment obiectiv și neimputabil.

Norma nu respectă nici justa balanță. Avantajul acordat creditorului care susține că nu a cunoscut procesul-verbal este nelimitat temporal, în timp ce prejudiciul suportat de debitor, lichidator și ceilalți creditori constă în imposibilitatea permanentă de a considera

37
hotărârea stabilă. O protecție nelimitată a pasivității unei persoane nu poate fi calificată drept proporțională atunci când compromite securitatea juridică a întregii proceduri colective.

Imposibilitatea remedierii viciului prin simplă interpretare judiciară

S-ar putea susține că instanța de insolvabilitate poate verifica, în fiecare cauză, dacă afirmația privind data cunoașterii este veridică. Această posibilitate nu remediază însă viciul constituțional. Securitatea juridică trebuie să rezulte *ex ante* din lege, nu *ex post* din aprecierea judecătorului. Destinatarul normei trebuie să poată determina înaintea apariției litigiului momentul consolidării situației juridice.

Tot astfel, sintagma contestată nu poate fi interpretată, fără modificarea sensului său normativ, ca desemnând data la care creditorul „a cunoscut sau trebuia, cu o diligență rezonabilă, să cunoască” procesul-verbal. Legislatorul a ales expres criteriul cunoașterii efective și nu a instituit nici obligația de diligență, nici criteriile cunoașterii imputabile. Adăugarea lor pe cale jurisprudențială ar depăși interpretarea legii și s-ar transforma în activitate de legiferare.

De asemenea, echivalarea judiciară automată a depunerii procesului-verbal la dosar cu luarea la cunoștință ar contrazice sensul literal al textului. Tocmai această dilemă -- imposibilitatea aplicării normei fără alegerea judecătorului între cunoașterea efectivă și una prezumată -- demonstrează insuficiența calitativă a reglementării.

Viciul nu constă doar în eventualitatea relei-credințe. Chiar și într-un caz de deplină bună-credință, ceilalți participanți nu pot ști când creditorul a consultat procesul-verbal și când hotărârea a devenit definitiv necontestabilă. Prin urmare, neconstituționalitatea rezultă din arhitectura obiectivă a normei, nu din presupunerea că fiecare creditor ar urmări să abuzeze de aceasta.

În concluzie, sintagma „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012 contravine: articolului 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, prin afectarea principiului statului de drept și al securității raporturilor juridice; articolului 20 din Constituția Republicii Moldova și articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prin compromiterea caracterului echitabil și previzibil al procedurii, precum și a exigenței soluționării într-un termen rezonabil; articolului 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, deoarece nu îndeplinește cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii; articolului 26 din Constituția Republicii Moldova, deoarece plasează partea adversă într-o poziție probatorie structural dezavantajoasă; articolului 54 din Constituția Republicii Moldova, deoarece instituie o măsură disproporționată și neînsoțită de garanții suficiente împotriva arbitrariului.

Articolul 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu constituie un drept autonom, însă impune statului obligația pozitivă de a garanta efectiv drepturile prevăzute de Convenție, inclusiv dreptul la un proces echitabil consacrat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Articolul 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului consolidează exigența ca remediul instituit de lege să fie efectiv și reglementat prin norme suficient de clare, fără ca efectivitatea remediului unei persoane să fie obținută prin anularea securității juridice a celorlalți participanți.

59

În consecință, sintagma contestată urmează a fi declarată neconstituțională cel puțin în măsura în care face din cunoașterea efectivă unicul moment de început al termenului și omite să stabilească un termen maximal, calculat de la un eveniment obiectiv și verificabil, după expirarea căruia hotărârea comitetului creditorilor nu mai poate fi contestată.

Până la intervenția legislatorului, Curtea Constituțională poate stabili, după modelul soluției adoptate prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 4 august 2020, o regulă provizorie care să lege începutul sau limita maximă a termenului de comunicarea, publicarea ori depunerea procesului-verbal la materialele dosarului, cu menținerea posibilității de repunere în termen pentru persoana care dovedește un impediment obiectiv și neimputabil. Determinarea duratei concrete și a mecanismului definitiv îi aparține legislatorului; existența unei limite temporale obiective reprezintă însă o exigență constituțională, nu o simplă opțiune de oportunitate legislativă.

VI. CERINȚELE SESIZĂRII

Reieșind din motivele expuse *supra*, fiind constatate toate cele 4 condiții necesare pentru a sesiza Curtea Constituțională, în temeiul art. 12¹ CPC, articolului 135 alin. 1 lit. a) și g) din Constituție, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, lichidatorul SRL „Energoimpex” (în proces de insolabilitate)– dna. Bostan Tatiana,

SOLICITĂ:

1. Primirea și admiterea spre examinare în fond a Sesizării privind excepția de neconstituționalitate ridicată;
2. A supune controlului constituționalității textul / sintagma: „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) a Legii insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012;
3. A declara neconstituțional textul / sintagma: „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) a Legii insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012.

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

14.09.2026

mun. Chișinău

Tatiana Bostan

Digitally signed by Bostan Tatiana
Date: 2026.09.14 10:53:19 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Lichidator SRL „Energoimpex”
(în proces de insolabilitate)

ÎN C H E I E R E
În numele Legii

29 septembrie 2026

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Central

În componența completului:

Președintele ședinței, judecătorul
Grefier

Russu Natalia
Nacai Cătălina

examinând în ședință publică, cererea lichidatorului Bostan Tatiana, depusă prin intermediul avocatului Capbătut Sergiu, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, în cadrul cauzei intentate la cererea creditorului Serviciul Fiscal de Stat privind anularea hotărârii comitetului creditorilor debitorului "ENERGOIMPEX" S.R.L. în procedura falimentului, din 21 mai 2026, la chestiunea nr. 3 din ordinea de zi,

a constatat:

1. La 29 mai 2026, creditorul Serviciul Fiscal de Stat a înaintat în instanța de insolvabilitate cerere privind anularea hotărârii comitetului creditorilor debitorului "ENERGOIMPEX" S.R.L. în procedura falimentului, din 21 mai 2026, la chestiunea nr. 3.
2. La 14 septembrie 2026, reprezentantului lichidatorului Bostan Tatiana, avocatul Capbătut Sergiu, a depus referință, prin care, inter alia, a ridicat și excepția de tardivitate.
3. Tot la 14 septembrie 2026, în cauza de față, reprezentantului lichidatorului Bostan Tatiana, avocatul Capbătut Sergiu, a înaintat cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale.
4. În motivare, a invocat că la soluționarea cererii din speță, instanța de insolvabilitate urmează să aplice prevederile art. 62 alin. (9) a Legii insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, constituționalitatea căroră lichidatorul S.A. "ENERGOIMPEX", Bostan Tatiana le contestă prin prezenta cerere, fiind în contradicție cu prevederile art. 20, art. 23, art. 26, art. 54 a Constituției Republicii Moldova, art. 1, art. 6, art. 13 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Dat fiind faptul că controlul constituționalității normelor din actul legislativ ce urmează a fi aplicat de instanța de judecată, este de competența Curții Constituționale a Republicii Moldova, lichidatorul SA „ENERGOIMPEX”, Bostan Tatiana, formulează prezenta cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate, care potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pct. 81, obligă instanța judecătorească să suspende procesul și să formuleze prin încheiere judecătorească o sesizare Curții Constituționale. Cu referire la Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 privind interpretarea art. 135 alin. 1, lit. b) din Constituția Republicii Moldova, subliniază faptul că înalta Curte a statuat că, în eventualitatea refuzului excepției de neconstituționalitate și rezolvării litigiului fără soluționarea prealabilă acesteia de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești. Din aceste rațiuni, înalta Curte a decis că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea următoarelor condiții (paragraf 82): obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una

din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Din aceste considerente, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate mai sus (paragraful 82). Prin urmare, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale. Potrivit pct. 81 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova: "Potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze." Sesizarea adresată Curții Constituționale de a supune controlului constituționalității are ca obiect textul / sintagma: „de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor” din articolul 62 alin. (9) a Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

5. A solicitat sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privitor la examinarea constituționalității textului / sintagmei: "de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor" din articolul 62 alin. (9) a Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 și emiterea unei încheieri privind suspendarea examinării cererii depusă de către creditorul Serviciul Fiscal de Stat privind anularea hotărârii comitetului creditorilor a debitorului SA „ENERGOIMPEX” din 21 mai 2026, la chestiunea nr. 3 din ordinea de zi, până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate, pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze de insolvență.
6. În ședință, reprezentantului lichidatorului Bostan Tatiana, avocatul Capbătut Sergiu, a pledat pentru admiterea cererii și sesizarea Curții Constituționale.
7. În ședință, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat a susținut că este dreptul părții de a ridica excepția de neconstituționalitate.
8. ***Analizând motivele cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată consideră necesar de a o admite pentru raționamentele infra.***
9. În conformitate cu art. 1 alin.(4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, "Procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi".
10. Reglementări similare se regăsesc și în art. 356 Cod de procedură civilă, potrivit căreia cererea de declarare a insolvenței se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvenței.
11. Potrivit art. 12¹ alin. (1), alin. (2), alin. (3) Cod de procedură civilă, "În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor

contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile. Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. ”

12. Pe aceeași axă conceptuală se reține că, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a statuat următoarele: “82. [j]udecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”
13. Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează următoarea normă de drept din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, - art. 62 alin. (9) ” Orice creditor, reprezentantul debitorului sau administratorul insolabilității/lichidatorul poate contesta în instanța de insolabilitate hotărârea comitetului creditorilor în termen de 5 zile de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor.”
14. În art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, este consacrat că, Curtea Constituțională: exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.
15. Așa fiind, instanța reține că, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție.
16. De asemenea, se reține că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către lichidatorul debitorului ”ENERGOIMPEX” S.R.L. în procedura falimentului, Bostan Tatiana, prin intermediul avocatului Capbătut Sergiu.
17. La fel, având în vedere că, pe cauza de față, lichidatorul Bostan Tatiana, prin intermediul avocatului Capbătut Sergiu, a ridicat excepția de tardivitate, instanța opinează că prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.
18. Referitor la condiția ca norma de drept vizată să nu mai fi făcut obiectul controlului de constituționalitate, instanța reține că referitor la această normă legală nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
19. Analizând argumentele invocate în cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu reține impedimente pentru a solicita controlul de constituționalitate a normei de drept de la art. 62 alin. (9) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012.

20. Pentru considerentele care precedă, ținând cont că norma solicitată a fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei deduse judecății, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normei contestate, instanța admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor de la art. 62 alin. (9) "Orice creditor, reprezentantul debitorului sau administratorul insolabilității/lichidatorul poate contesta în instanța de insolabilitate hotărârea comitetului creditorilor în termen de 5 zile de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor" și va sesiza Curtea Constituțională.
21. În conformitate cu art. 121, art. 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e :

Se admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale înaintată de lichidatorul Bostan Tatiana, prin intermediul avocatului Capbătut Sergiu.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor de la art. 62 alin. (9) "Orice creditor, reprezentantul debitorului sau administratorul insolabilității/lichidatorul poate contesta în instanța de insolabilitate hotărârea comitetului creditorilor în termen de 5 zile de la data la care a luat cunoștință de procesul-verbal al ședinței comitetului creditorilor".

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinate conform competenței.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

**Președintele ședinței,
judecătorul**

Russu Natalia